

Olipa kerran...

pieniä prinsessoja ja pieniä ritareita

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Viestintä
Valokuvaus
Opinnäytetyö
Syksy 2011
Aliisa Piirla

Tiivistelmä

Tämä työ kertoo lapsuuden leikeistä, pienistä tytöistä ja vähän pojista myös.

Leikki on lapsuuden tärkeä kehitysvaihe. Leikkien teemat periytyvät sukupolvilta toisille. Tyttöillä ja pojilla on erilaiset leikit, vaikka motivaatio leikkeihin on sama; leikki on kuin lapsen työtä.

Tytöt ja pojat ymmärtävät omat sukupuolensa noin kahden vuoden iässä, jolloin myös leikeistä tulee erilaisia. Lapsilta ei saa kieltää heidän sukupuolisuuttaan, mutta toisaalta oman sukupuolen toteuttamiseen ei tarvitse erityisesti kannustaakaan.

Kirjallisen osion lisäksi työhön kuuluu neljätoista valokuvaa, jotka olivat esillä Muotoiluinstituutissa joulukuussa 2011. Kuvat ovat tekstin jälkeen liitteenä.

Abstract

My thesis tells a story about child's play, little girls and little boys too.

Playing is an important phase in child's early development. Play themes are transmitted from generations to next ones. Girls and boys play different kind of games, although the motivation for the games is the same; playing is kind of a work for a child. Girls and boys become aware of their sexes in the age of two and at the same time they start to play in different styles. Sex or gender of a child must not be restrained. On the other hand there is no need to encourage a child to implement any special girly or boyish behaviour.

Thesis contains a written part and fourteen photographs, which were exhibited in Lahti Institute of Design in December 2011.

Sisällys

1	Johdanto	3	4	Kuluttamisesta	
			4.1	Markkinointi ja kulutustottumukset	11
			4.2	Disneyn prinsessat	12
2	Leikistä		5	Valokuvaamisesta	
	2.1 Leikistä yleensä	4	5.1	Käytännön toimet	14
	2.2 Roolileikki	4	5.2	Pohdintaa	15
3	Tytöistä		6	Yhteenveto	17
	3.1 Sukupuolisuus	5		Lähteet	18
	3.2 Prinsessaleikki	6			
	3.3 Pinkki	7			
	3.4 Pojista	9			
				Kuvaliite	

1 Johdanto

Kun olin lapsi, rakastin roolileikkejä. Suosikkileikkini oli ylhäisten neitojen sisäoppilaitos. Leikin paljon myös Barbeilla. Polkupyöräni oli vaaleanpunainen Tunturi ja pidin kedon kukkien keräämisestä. Olin siis hyvin tavallinen pikkutyttö.

Vaikka ikäni onkin nyt lähempänä kolmea- kuin kahtakymmentä, kutsun mieluummin itseäni tytöksi kuin naiseksi. Olen halunnut säilyttää persoonassani lapsenmielisyyttä, enkä antautua tylsälle aikuisuudelle.

Nyky-yhteiskunnassa ihmisen ikä ei enää määritä sitä, millaiset harrastukset tai millainen pukeutuminen on kenellekin sopivaa. Lapsille on tarjolla yhä aikuismaisempia vaatteita, mutta myös aikuisten on mahdollista pukeutua lapsekkaammin kuin aikaisemmin.

Olen kiinnostunut pienten, alle kouluikäisten, tyttöjen sielunelämästä. Tutkimukseni kohteena olivat erityisesti tyttöyden eli oman sukupuolen kokemus leikki-ikäisenä sekä siihen kohdistuvat ulkoiset odotukset. Selvitän myös, miten tyttöyttä markkinoidaan kaupoissa tytöille itselleen ja heidän vanhemmilleen. En ole voinut olla huomaamatta kauppojen lastenosastoilla joka hyllyltä

pursuavaa pinkkiä tavaraa – käsittelenkin myös sitä, miksi pinkki väri hallitsee tyttöjen materialistista maailmaa.

Tätä kaikkea ilmentää mielestäni parhaiten tyttöjen rakastama prinsessaleikki: siihen kuuluu ihania vaatteita ja muuta rekvisiittaa, mieluiten tietenkin pinkkinä. Prinsessana saa olla jotain, mitä normaalisti ei ole – ehkä esittää vähän vanhempaa ja aikuisempaa kuin itse onkaan. Mistä johtuu lähes kaikkien tyttöjen kiinnostuksen kohteena olevien prinsessojen suosio? Disneyllä on tähän oma osuutensa, jota myös selvitän.

Tarkoitukseni oli keskittyä erityisesti tyttöjen eikä juuri pienten poikien elämään, sillä tyttöys on oman sukupuoleni vuoksi minulle tutumpi aihe. Työn edetessä tutustuin kuitenkin myös pienten poikien ritarileikkeihin ja huomasin niiden olevan yhtä mielenkiintoisia kuin tyttöjen prinsessaleikit. Selvitänkin myös hieman poikien sielunmaisemaa.

2 Leikistä

2.1 Leikistä yleensä

Leikki on lapsen työtä. Leikki onkin kehittynyt työnteosta: ennen teollista vallankumousta lapset olivat apuna monissa kodin töissä ikänsä ja kokonsa suomien kykyjen mukaan. Kun työvälineet ja työtehtävät monimutkaistuivat, syntyi tilanne, jossa lapset eivät enää voineet osallistua työprosessiin (Helenius 1993, 26).

Lapsen ymmärryksen kasvaessa hänelle syntyy haluja, joita hän ei voi toteuttaa välittömästi. Ristiriidan toiveiden ja todellisuuden välillä ratkaisee leikki. Lapsi haluaa tehdä asioita, joita hänelle merkitykselliset ihmiset tekevät. Hän haluaa esimerkiksi ajaa autoa tai hoitaa vauvaa, mutta aikuiset tai itse tilanne estävät yleensä toiveiden välittömän toteutumisen (Helenius 1993, 23).

Lapsi alkaa siis matkia aikuista, mutta toteuttaa näkemiään ja haluamiaan toimia omien kykyjensä rajoissa. Vain mielikuvitus (ja joskus aikuisten asettamat rajoitteet) on lapsen leikin rajana. Lapsi alkaakin mielikuvituksen välityksellä hallita omaa toimintaansa, kun aikaisemmin ympäristö hallitsi häntä.

2.2 Roolileikki

Roolileikki on varhaislapsuuden tärkein leikin muoto. Sen aika tulee noin kolmevuotiaana, vauvaiässä aikuisen kanssa tehtävien yhteistoimintaleikkien ja hieman myöhemmin tulevan esineleikin jälkeen (Helenius 1993, 36; Sinkkonen 2005, 106-107).

Roolin ottaessaan lapsi pystyy omaksumaan jonkin henkilön tunnusmerkit ja omaksumaan ne. Hän saattaa esimerkiksi pukea päälleen äidin vaatteiden ja sanoa olevansa nyt äiti.

Rooliasuun pukeutuminen onkin merkityksellistä roolileikeissä. Asu määrittää roolin ja vahvistaa roolissa pysymistä. Asujen valinta tai valmistaminenkin voivat olla leikki sinänsä.

Lili Pellerin (1954) mukaan leikki syntyy lapsen yrityksistä käsitellä ympäristöstä ja hänestä itsestään nousevaa ahdistusta (Sinkkonen 2005, 106). Erityisesti roolileikit voivatkin auttaa lasta ymmärtämään asioita, jotka ovat hänelle epäselviä ja ehkä pelottaviakin. Lapsi voi leikin varjolla esimerkiksi sopeutua jännittävään lääkärikäyntiin, sillä hän tiedostaa sen olevan vain leikkiä,

3 Tytöistä

ikään kuin harjoittelua tosi elämää varten.

Noin kolmevuotiaana lapsen kyky ymmärtää sääntöjä kehittyy uuteen vaiheeseen. Roolileikit ovatkin omiaan sääntöjen omaksumisen harjoitteluun, mutta antavat myös mahdollisuuden testata niiden rajoja. Leikkiä ei ole ilman sääntöjä. Roolileikissä säännöt vain piiloutuvat roolien taakse.

3.1 Sukupuolisuus

Biologinen sukupuolen (englanniksi sex) perusteella ihmiset voidaan jakaa periaatteessa kahteen eri ryhmään: naisiin ja miehiin. Biologinen sukupuoli voidaan määritellä anatomian, kromosomien tai hormonien perusteella. Yksinkertaisesti tarkoitetaan sitä, että sukupuolet toisistaan erottavat erilaiset sukuelimet ja erilaiset vartalonmuodot, jotka alkavat erottua etenkin murrosiässä.

Sosiaalinen sukupuoli (englanniksi gender) taas on tulkinta sukupuolesta – se on sukupuolirooli, jonka ero biologisesta sukupuolesta oli alunperin kiistää ajatus biologista kohtalona (Butler 1990, 54).

Simone de Beauvoir kirjoitti vuonna 1949: ”Naiseksi ei synnytä, naiseksi tullaan.” Hänen mukaansa yksikään nainen ei ollut valinnut eikä tehnyt naisen osaa vaan jokainen oli perinyt sen edeltäjiltään ja kasvanut perinnön mukaiseksi (Heinämaa 2009, 17). Äidit kasvattavat tyttäriään omiksi kuvikseen; äidit kasvattavat

tyttäriään eri tavalla kuin poikiaan. Näin sosiaalisen sukupuolen perintö välittyy sukupolvilta toisille.

3.2 Prinsessaleikki

Myös lasten leikkien teemoja ohjaavat sekä sukupuolille ominaiset piirteet että syvälle juurtuneet perinteet. Pojat leikkivät tyypillisesti seikkailuleikkejä ja tytöt taas hoivaleikkejä. Etenkin päiväkodissa, jossa ryhmässä on sekä tyttöjä että poikia, leikkiteemojen erilaisuudet korostuvat ja sukupuolten vastakkainasettelu saattaa ajoittain korostua. Päivästä päivään ja vuodesta toiseen leikityt samantyyppiset leikit ovat omiaan muuraamaan lasten käsityksiä omalle sukupuolelle sopivista toiminnoista (Helenius 1993, 84; Sinkkonen 2005, 89).

Prinsessaleikki saattaa kuulua lähes jokaisen pienen tytön leikkirepertuaariin. Perinteet ohjaavat siis lasten leikkiteemoja, mutta yksi merkittävä leikkien lähde ovat myös sadut (Helenius 1993, 44): suuri osa saduista kertoo tarinoita prinsessoista ja

muista kuninkaallisista.

Prinsessaleikkiin kuulu olennaisesti rooliasu, jossa on ainakin mekko ja sen lisäksi mahdollisesti kruunu, koruja, taikasauva, kengät, kaunis kampa ja ehkä jopa meikkiä. Pukeutumisen ja laittautuminen on osa leikkiä, ja näin ollen korostaa roolin ottamista. Pukeutumisen jälkeen leikissä voikin ymmärtääkseni tapahtua mitä vain. Prinsessat voivat olla linnassa tai tanssia tanssiaisissa, mutta muuttua myös yhtäkkiä vaikkapa prinsessa-kissoiksi, kuten valokuvaamani Mari ja Viivi tekivät.

Prinsessa on tyttö (tai nainen) yltäkyläisimmillään: perinteisesti prinsessa pukeutuu mekkoon, laittautuu kauniiksi sekä on ystävällinen ja ihana lähimmäisilleen. Leikkimällä prinsessa tyttö toteuttaa hänen sukupuolelleen yhteiskunnan asettamia odotuksia, mutta toisaalta saa myös mahdollisuuden etsiä omaa identiteettiään.

Prinsessaa leikkiessään tyttö siis toteuttaa sosiaalista sukupuoltaan biologian edellyttämällä tavalla – onhan se looginen aloitus alkaa etsiä ja tutkailla omaa sukupuoltaan. Lisäksi tytön

läheiset ja vanhemmat saattavat erityisesti kannustaa lastaan tyttöyteen tarjoamalla hänelle sopivia virikkeitä ja antamalla positiivista palautetta erityisesti tytöille sopivissa leikeistä. Myös eräänlainen ryhmäpaine kannustaa prinsessaleikkiin: jos jokin tietty leikki on suosiossa (esimerkiksi päiväkodissa), harva haluaa jättäytyä ryhmän ulkopuolelle olemalla osallistumatta tähän leikkiin.

Prinsessaleikkiä voisi myös verrata missikisoihin: kummasakin ulkonäöllä ja ihastuttavalla luonteella on merkitystä. Kauneuskilpailuja tutkinut Beverley Stoeltje (1995) on todennut misseyden olevan merkinä tietynlaisen naiseuden suorituksesta. Missikin merkitsee sekä ulkomuodoltaan että käytökseltään ihanteellista naiskauneutta. Prinsessaleikikin voi siis ajatella olevan merkinä pienen tytön sukupuolensa suorittamisesta (Paasonen 2010, 40).

3.3 Pinkki

Pienten prinssojen lempiväri on vaaleanpunainen eli pinkki – mutta miksi? Princetonin yliopiston opiskelijat selittivät senkin liittyvän lapsen omasta sukupuolestaan tietoiseksi tulemiseen. Lapset haluavat turvata paikkansa oman sukupuolensa tiimissä. He yrittävät olla juuri oikeanlaisia, ihailtuja tyttöjä ja poikia, ja imevät ja omaksuvat ympäriltään jokaisen kliseen. Tytöt huomaavat saavansa vaaleanpunaisella tyttöydelleen pönkitystä ja hyväksyntää (Luoma-aho 2011, 55).

Lasten maailma on vaalea ja pehmoinen. Jo tyttövauvoille tarjotaan sopöä prinsessan roolia vaaleanpunaisine röyhelömekkoineen, koruineen ja teemaan sopivine kalusteineen. Kun astuu vaatekaupan lastenosastolle, ei voi olla huomaamatta, missä sijaitsevat tyttöjen ja missä poikien vaatteet. Pojille on tarjolla sinisiä ja tummia sävyjä, kun taas tytöille pääasiassa pinkkiä ja violettiä.

Miksi pinkillä värillä on ylivoima suhteessa reippaisiin ja kirkkaisiin perusväriin? Miksi tietyt värit ovat muka sopivia

Pinkkinä voi ostaa esimerkiksi kahvinkeitin, Reino-tossut tai Fiskarsin sakset.

tietyille sukupuolille?

Satojen vuosien ajan vuosien ajan pikkulasten väri oli valkoinen. Marylandin yliopiston tutkijan Jo B. Paolettin kirja *Pink and Blue: Telling the Girls from Boys in America* kertoo länsimaisen pinkkisaation historian. 1800-luvun lopun Yhdysvalloissa tytöt ja pojat puettiin samanlaisiin valkoisiin mekkoihin. Sitten muotiin tulivat pastellisävyt, mutta vielä vuonna 1918 *Ladies' Home Journal* neuvoi, että vaaleanpunainen sopi vahvana värinä pojille. Sininen liitettiin herkkyyteen, pehmeeseen ja Neitsyt Mariaan ja näin ollen sopi paremmin tytöille. Pian värien merkitys kääntyi pääläelleen. Sininen alettiin liittää poikiin, olivathan miesten työasut ja univormutkin usein sinisiä. Toisen maailmansodan jälkeen värijako vakiintui ja se palveli uutta kulutuskulttuuria: kun tyttö- ja poikavauvoille tehtiin erilaisia vaatteita, saatiin niitä myydyksi enemmän (Luoma-aho 2011, 50).

Nykyään vaaleanpunainen liitetään olennaisesti pienten tyttöjen elämään – ovathan monet pienille tytöille tarkoitettut lelut, esimerkiksi Barbie ja Hello Kitty, ”koodattu” vaaleanpunaisella.

Pinkki väri ei tosin enää ole vain pikkutyttöjen yksinoikeus, vaan myös vanhemmat tytöt ja naiset voivat nykyään käyttää tätä väriä ehkäpä ilmaistakseen naisellisuuttaan. Pinkissä värissä saa kaikkea muutakin kuin vaatteita ja asusteita: halutessaan vaikka koko kotinsa voi sisustaa pinkillä kalusteita ja kodinkoneita myöten.

Runsas pinkin käyttäminen esimerkiksi vaatetuksessa saattaa tosin herättää ennakkoluuloja henkilön persoonallisuudesta: niin vahva leima vaaleanpunaisella lasten värinä taitaa olla. Pinkkiin pukeutuvia naisia saatetaan pitää hieman lapsellisina ja yksinkertaisina. Pinkki ikään kuin peittää heistä aikuisuuden, eikä tee heistä välttämättä vakavasti otettavia.

3.4 Pojista

Kun tytöt ottavat tyttöydestään kaiken irti prinsessaleikkejä leikkimällä, pojat taas saattavat joutua todistelemaan olevansa oman sukupuolensa ”arvoisia”. Neljän-viiden vuoden ikäisen pojan suuri huolenaihe on oman ruumiin kelpaaminen, sen pieni koko ja

voimien vähyys (Sinkkonen 2005, 107). Tätä ongelmaa kompeoidakseen pojan onkin oivaa leikkiä pyssysankaria tai vaikkapa ritaria, minkä voi rinnastaa tyttöjen prinsessaleikkiin – kumpuaahan ideat näihin leikkeihin samoista saduista. Sankarin leikkiminen on vain rooli, mutta kehittää samalla tavalla pojan itseluottamusta kuin prinsessan leikkiminen työllä.

Tänä päivänä on täysin hyväksyttävää, että pienet tytöt saavat välillä leikkiä rajumminkin ja sukupuolelleen epätyypillisesti. Jos tyttö käyttäytyy kovinkin poikamaisesti, saatetaan häntä sanoa poikatyttöksi. Poikien kiinnostukseen tyttöjen leikeistä ei suhtauduta aina yhtä suorasukaisesti. Feminiinisesti käyttäytyvät pojat saattavat olla vain tavallista herkempiä, mutta myös heidän äideillään on havaittu muita useammin alavireisyyttä ja heidän käsityksen miessukununnasta on jollain tapaa kielteinen (Sinkkonen 2005, 46). Nämä äidit pitävät normaaleja poikia häirikköinä, suosivat hiljaisia tyttömäisiä leikkejä ja pitävät poikien leikeille tyypillisiä painimis- ja nujuamisleikkejä vaarallisina. Näiden leikkien kieltäminen voi kuitenkin johtaa vaikeuksiin poikien

Etelä-korealaisen valokuvaajan JeongMee Yoonin The Pink & Blue Project kertoo tytöistä, joiden huoneet on kyllästetty pinkillä ja pojista, joiden huoneissa on pelkkää sinistä. Inspiraation projektiin hän sai viisivuotiaalta tyttäreltään, joka rakastaa vaaleanpunaista väriä.

aggression hallinnassa (Sinkkonen 2005, 108-109).

Lasten leikkejä ei saisikaan ohjailla, eikä myöskään kieltää tietynlaisia, vaikkapa miekkailuleikkejä jonkin ideologian tai sukupuolineutraalin kasvatuksen nimissä (Sinkkonen 2005, 96). Lapsi ei tällöin saa löytää todellista itseään, jos häneltä suljetaan pois löytämisen mahdollisuuksia.

Liian pitkälle viety tyttöjen tai poikien fantasimaailman toteuttaminen lastenhuoneessa tavaroilla tai sisustuksessa voi myös rajoittaa lasta luomasta omia mielikuvitusmaailmoja (Artman 2011, 131). Tyttöjen huoneiden ei siis tarvitse olla pinkkejä eikä poikien vaaleansinisiä. Tärkeintä lasten leikkien kehitykselle on aikuisen läsnäolon tuoma turva (Helenius 1995, 31).

4 Kuluttamisesta

4.1 Markkinointi ja kulutustottumukset

Aikuiset turvaavat lasten elämän – hankkivat ruuan, vaatteet ja niin edespäin. Ei ole kuitenkaan yksin aikuisten päätettävissä, millaisia hankintoja lapselle tehdään. Nykyisin myös lapset ovat yksi mainostajien kohderyhmistä, vaikka lapsilla ei olekaan vielä omia henkilökohtaisia tuloja ja taloutta, joista päättää. Lasten tehtävänä onkin välittää kiinnostuksen kohteensa vanhempiensa tietoon, jotka tekevät lopullisen päätöksen hankinnoista.

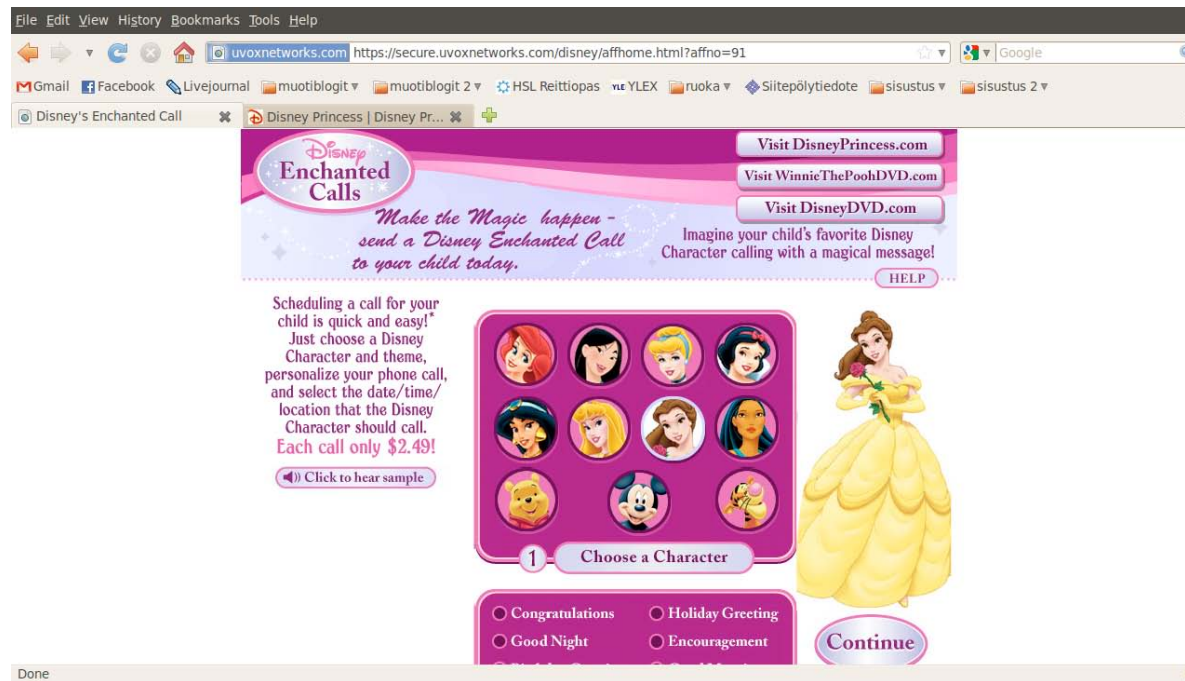
Vanhempien asenteet kuluttamista ja kaupallisuutta kohtaan ovat kuitenkin avainasemassa siinä, kuinka lasten asenteet muokkautuvat (Anttila 2004, 14). On vaikea kuvitella, että jos lapsi on aina saanut kaiken tarvitsemansa uutena, hän yhtäkkiä hyväksyisikään niin kutsuttuja second-hand-tavaroita.

Vanhempien esimerkin lisäksi lapset saavat vaikutteita kulutustottumuksiinsa joukkotiedotusvälineiltä ja massaviihteeltä, joista itsestään on tullut lasten ja nuorten tärkeimpiä vapaa-ajan

kulutuksen kohteita (Wilska 2004, 18). Jo jonkin aikaa ollaan oltu huolestuneita lapsuuden lyhenemisestä – esimerkiksi siitä, etteivät lapset enää leiki yhtä kauaa kuin aikaisemmin ja he haluavat myös pukeutua aikuismaisemmin. Tähän voivatkin osaltaan vaikuttaa juuri aikuisten tarjoamat mahdollisuuden leikkiin ja sen välineisiin: voiko lapsi kehittyä luovaksi, jos hänelle tarjotaan aikuisten suunnittelemaa ”liian” valmiita leluja sen sijaan, että lapsi itse loisi leikkikaluja oman mielikuvituksen ja saatavilla olevien välineiden avulla (Sinkkonen 2005, 96)?

Useiden naisten tyttöhistoriassa on kokemus parhaan ystävän kanssa äidin vaatteisiin ja kenkiin pukeutumisesta, meikkaamisesta ja pelleilemisestä peilin edessä. Erona aikaisempaan on, että nykyisessä kulutuskulttuurissa voi pukeutua äidin vaatteisiin ihan normaalissa elämässä – samankaltaisia vaatteita on tarjolla ja ne voi ostaa kaupasta valmiina (Autio 2004, 37).

Omassa lapsuudessani roolivaatteet leikkeihin muokattiin kotoa jo löytyvistä tarvikkeista, ja mielikuvituksella oli tärkeä

Suosikki-prinsessaltaan voi tilata Disneyn internet-kaupasta vaikkapa puhelinsoiton.

roolinsa siinä, että esimerkiksi äidin vanha hame alkoi tuntua aidolta prinsessa-asulta. Nykylapsille taas markkinoidaan valmiita asuja ja itselle mieleisen prisessatyylin voi valita suoraa kaupan hyllyltä.

4.2 Disneyn prinsessat

Disney on antanut oman reilun panoksensa tyttöjen prinsessainnostukselle. Se julkaisi 2000-luvun alussa oman Disney Princess

-franchisingin, jolla myydään esimerkiksi prinsessa-teemaisia nukkeja, vaatteita, koulutarvikkeita ja kodin tekstiilejä ympäri maailmaa. Prinsessa-tiimin muodostavat Disney-elokuvien prinsessat kuten Lumikki, Aurora Prinsessa Ruususesta ja Belle Kaunottaresta ja Hirviöstä.

Prinsessa-bisnes on ollut Disneylle varsinainen kultakaivos: Disney Consumer Productsin liikevaihto oli vuonna 2006 yli kolme miljardia Yhdysvaltain dollaria (ABC News 2007).

Toimitusjohtaja Andy Mooney pitää prinsessoja ennen kaikkea hyvinä roolimalleina: ovathan he ystävällisiä, välittäviä ja kohteliaita, mikä varmasti pitää paikkansa.

Prinsessasadut ovat myös saaneet kritiikkiä osakseen: satujen katsotaan antavan hieman vanhanaikaisen kuvan naisena olemisesta (ABC News 2007). Vaikka Disney näyttää tarinoidensa prinsessat aluksi itsenäisinä ja reippaina naisina, tarvitsevat he lopussa kuitenkin aina prinssiensä apua selvitäkseen pois pinteestä: prinsessat ovat siis klassisia ”neitoja pulassa”. Tämä ajatus ei ehkä kannusta tyttöjä ymmärtämään, ettei sukupuoli ole este tai edellytys menestymiselle. Toisaalta lukuisat Disneyn elokuvien jälkeen tehdyt satukirjat (muun muassa: 5 uutta prinsessasatua 2004; Sadun taikaa 2004) kertovat elokuvien The End -tekstin jälkeisestä elämästä, jossa prinsessat pärjäävät omina itsinään ilman että heidät pelastaneista prinseistä välttämättä kerrotaan sanallakaan.

Ehkäpä Disneyn prinsessojen viehätys onkin juuri siinä, että elokuvissa ja saduissa keskitytään itse prinsessoihin ja

näytetään, mitä kaikkea he voivatkaan tehdä: prinsessuus, tyttöys eikä naiseus ole este eikä edes hidaste unelmien toteuttamiselle.

5 Valokuvaamisesta

5.1 Käytännön toimet

Tätä työtä varten halusin valokuvata pieniä, alle kouluikäisiä prinsessaleikeistä pitäviä tyttöjä ilmentämään tyttöyttä parhaimmillaan.

Etsin sopivia tyttöjä kuvattavaksi ilmoituksilla, joita jaettiin päiväkodeissa. Ilmoituksessa kuvailin lyhyesti projektiani ja pyysin vanhempia ottamaan minuun yhteyttä, jos heidän tyttärtään saisi kuvata. Sainkin muutamia yhteydenottoja.

Ensimmäinen ajatukseni oli kuvata tyttöjä leikkien tiimelyksessä, dokumentaariseen tyyliin. Jo ensimmäisen kuvauskerran alussa ymmärsin, ettei se ole mahdollista. Tytöt eivät leiki pyynnöstä, eivätkä ulkopuolisen läsnäollessa. En ollut varautunut tähän ja tytöt, viisivuotias Mari ja neljävuotias Viivi pompottivat minua aivan kuten heitä itseään huvitti. Tosin sain heiltä rautaisannoksen prinsessatietoutta itselleni: he kertoivat minulle mieltymyksistään ja referoivat muutaman Barbie-elokuvan juonenkin.

Opinnäytetyöseminaareissa käymieni keskustelujen myötä

Viivi ja Mari tanssivat Barbie-elokuvan inspiroimina.

muutin kuvaustyylini muotokuvalliseksi. Kuvasin tällä tavalla muutamia tyttöjä heidän kotonaan, mutta en ollut tyytyväinen lopputulokseen. Halusin korostaa tyttöjen ottamaa prinsessan roolia ja kotiympäristö tuntui häivyttävän siitä jotain olennaista.

Lopulliset kuvat toteutin yhteistyössä tamperelaisen Ilmarin päiväkodin kanssa. He järjestivät pyynnöstäni prinsessapäivän, jolloin kaikilla oli lupa käyttää sisävaatteina prinsessamekkoja. Pojatkin täytyi ottaa huomioon, ja he saivatkin esittää prinssejä tai ritareita. Yllätykseni poikien ritariasut olivat vähintään tyttöjen prinsessamekkojen veroisia ja mielestäni todella upeita.

Ennen valokuvausta kokoonnuimme lasten ja hoitajien kanssa yhteiseen satuhetkeen, jossa luin lapsille sadun kahdestoista tanssivasta prinsessasta. Sadun tarkoitus oli johdattaa lapset eläytymään enemmän rooliinsa. Lukuhetken jälkeen alkoi valokuvaus. Lapset tulivat yksi kerrallaan kuvattavaksi pieneen ”puuhakammariin” rakentamaani studioon. Toiset lapset olivat hyvinkin rentoja heti ensimmäisen kuvan otosta alkaen, kun taas toisten piti saada totutella tilanteeseen hieman kauemmin. Pojat

tuntuivat ottavan ritarin roolinsa hyvinkin tosissaan ja he ylpeinä esittelivät kameralle miekkoja ja kilpiään. Tytöt olivat hieman arempia poseeraamaan, mutta lähes kaikki toteuttivat pyyntöjäni ja ohjeitani tarkasti.

Kymmenestä kuvaamastani työstä neljällä oli Disneyn prinsessa-asu – kolmella vieläpä samanlainen Prinsessa Ruususen mekko. Kysellessäni tytöiltä heidän lempiprinsessoistaan, osasivat he sujuvasti luetella nimeltä näitä Disneyn hahmoja. Läheskään kaikki eivät silti olleet nähneet elokuvia, joissa prinsessat esiintyvät. En saanut selville, kuinka tytöt olivat Disneyn prinsessoihin tutustuneet, mutta aiemmin aamulla huomasin päiväkodin seinällä prinsessa-julisteen, joten ilmeisesti nämä satuhahmot saivat tässä päiväkotiryhmässä suosiota osakseen.

5.2 Pohdintaa

Valokuvauksen jälkeen keskustelin yhden ryhmän lastenhoitajan kanssa, joka sanoi varsinkin poikien olleen todella innoissaan

leikkiteemasta. Hoitajan perustelu poikien suurelle innostukselle oli, ettei heille ritarin leikkiminen ole niin arkipäiväistä kuin prinsessaleikki tytöille. Tytöt saattavat ajatella, että joka päivä voi olla prinsessa, mutta poikien ei välttämättä edes anneta leikkiä rajuja miekkailuleikkejä usein.

Prinsessoihin liitettävät piirteet, kuten ystävällisyys ja kiltteys, ovatkin samoja piirteitä, joita tyttöjen käytökseltä odotetaan ja josta he saavat kiitosta: prinsessaleikki sopii siis jokaiseen päivään, sillä siitä ei aiheudu harmia kenellekään. Poikien rajummat leikit eivät ehkä saa yhtä positiivista huomiota osakseen, eikä heitä silloin varsinaisesti kannusteta tällaiseen toimintaan.

Prinsessa- ja ritarileikki voisi olla mahdollisuus myös tyttöjen ja poikien yhteisille leikeille. Lapset leikkivät yhdessä sukupuolistaan välittämättä noin kaksivuotiaiksi saakka (Sinkkonen 2005, 95), kunnes huomaavat olevansa ”erilaisia” ja omaksuvat omalle sukupuolelleen tyypillisiä leikkejä. Tyttöillä ja pojilla voisi olla opittavaa toisiltaan: vuorovaikutustaitoja voi harjoitella niin tanssimalla linnassa kuin harjoittelemalla miekkailua.

6 Yhteenveto

Pienet tytöt ja pojat ovat samaan aikaan hyvin erilaisia, mutta kuitenkin samankaltaisia. Heidän kiinnostuksen kohteensa voivat olla erilaiset, mutta motivaatio molempien tekemisille ja mielleille ovat samat. Olipa lapsi tyttö tai poika, hän käy läpi samankaltaiset henkisen kehityksen vaiheet.

Leikkien teemat eivät seuraa trendejä, vaan aiheet ovat perinteisiä: lapsen ympäristön henkinen perintö vaikuttaa vahvana ja muuttaa esimerkiksi lapsen vanhemmille heidän lapsuutensa rakkaat leikit tärkeiksi myös heidän pienokaiselleen. Vanhemmat eivät aina tiedosta tätä ja saattavat ohjailla lasten tekoja liiaksi omien mieltymysten mukaan.

Materia ohjaa elämää ja vanhemmat päättävät kodin hankinnoista. Osuutensa hankinnoista päättämiseen voivat antaa perheen lapsetkin, sillä mainostaja osaa ottaa myös heidän hyvin huomioon. Kaikkiin lasten vaatimiin ”hullutuksiin” ei ehkä kannata lähteä mukaan, sillä ensisijaisesti tärkeintä on luoda lapselle turvallisuuden tunne hänen elinympäristössään.

Vaikka haluaisi kasvattaa lastaan jonkin ideologian ohjaamana, ei lasta saa kieltää toteuttamasta itseään hänelle mielisellä tavalla, vaikka se sosisikin ideologiaa vastaan. Tytöt ja pojat ovat kautta aikojen kiinnostuneet samanlaisista asioista, joista heidän sukupuolensa edustajat ovat aiemminkin pitäneet. Sukupuolisuutta ei saa kitkeä lapsesta pois, sillä se on olennainen osa ihmisen persoonaa. Lapsen kiinnostuksen kohteet eivät välttämättä määritä sitä, millainen hänestä tulee isompana – onnellinen lapsuus sen sijaan saattaa turvata myös onnellisen aikuisuuden.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

5 uutta prinsessasatua. 2004. Helsinki: Sanoma Magazines Finland.

Anttila, A. 2004. Johdanto. Teoksessa Anttila, A. (toim.) Lapsuuden muuttuva maailma. Puheenvuoroja kulutuskulttuurin seksuaalisoinnin vaikutuksista. Helsinki: Stakes, 11 – 16.

Artman, H. 2011. Pinkkiä pojan huoneeseen? Divaani 10/2011, 131 – 134.

Autio, M. 2004. Pimulook tyttöjen pukeutumisessa. Teoksessa Anttila, A. (toim.) Lapsuuden muuttuva maailma. Puheenvuoroja kulutuskulttuurin seksuaalisoinnin vaikutuksista. Helsinki: Stakes, 32 – 39.

de Beauvoir, S. 1949. Toinen sukupuoli. Helsinki: Kirjayhtymä.

Butler, J. 1990. Hankala sukupuoli. Helsinki: Gaudeamus.

Heinämaa, S. 2009. Ennenkuulumaton tutkimus naisen olemisesta: johdatus Simone de Beauvoirin Toiseen sukupuoleen. Teoksessa de Beauvoir, S. Toinen sukupuoli 1. Tosiasiat ja myytit. Helsinki: Tammi, 9 – 28.

Helenius, A. 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Helsinki: Kirjayhtymä.

Luoma-aho, V. 2011. Pinkki. Helsingin Sanomat Kuukausiliite 5/2011, 48 – 55.

Paasonen, S. 2010. Sukupuoli ja representaatio. Teoksessa Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 39 – 49.

Sadun taikaa. 2002. Helsinki: Sanoma Magazines Finland.

Sinkkonen, J. 2005. Elämäni poikana. Helsinki: WSOY.

Wilska, T-A. 2004. Lapset kuluttajna ja markkinoinnin kohderyhmänä. Teoksessa Anttila, A. (toim.) Lapsuuden muuttuva maailma. Puheenvuoroja kulutuskulttuurin seksuaalisoinnin vaikutuksista. Helsinki: Stakes, 17 – 31.

Elektroniset lähteet

ABC News. 2007. What's Wrong With Being a Princess? [viitattu 4.11.2011] Saatavissa: <http://abcnews.go.com/GMA/Health/story?id=3065469&page=1>

Disney Princess: The Official Princess Website. 2011. Disney Enchanted Calls [viitattu 10.11.2011]. Saatavissa: <https://secure.uvoxnetworks.com/disney/affhome.html?affno=91>

Hellapoliisi. 2010. Vaaleanpunainen kMix Aamiaissarja [viitattu 10.11.2011]. Saatavissa: <http://www.hellapoliisi.fi/tuotevinkkeja/vaaleanpunainen-kmix-aamiaissarja.php>

JeongMee Yoon's official website. 2011. The Pink & Blue Project [viitattu 20.11.2011]. Saatavissa: http://www.jeongmeeyoon.com/aw_pinkblue.htm

Löytötavaratalo. 2011. Fiskars Rosa saksisetti [viitattu 10.11.2011]. Saatavissa: <http://www.ltt24h.fi/tuote/fiskars-rosa-saksisetti/6411508351107/>

Reinokauppa.fi. 2011. Aikuisten Reinot – Vaaleanpunainen [viitattu 10.11.2011]. Saatavissa: http://www.reinokauppa.fi/product_details.php?p=82

*It's about
truth, beauty, freedom
and above all things...*